

Hudební nástroje

Na celém světě existují stovky hudebních nástrojů. My se budeme zabývat především hudebními nástroji, které jsou běžné v Evropě. Některé z těchto nástrojů můžeme vidět a slyšet v symfonickém orchestru, v jazzovém či tanečním tělese, v lidovém souboru.

Hudební nástroje se dělí do několika skupin podle způsobu tvoření tónu.

Dechové nástroje

Tón u těchto nástrojů vzniká díky vzduchovému proudu výdechu. Dechové nástroje se dělí na dvě podskupiny.

1. dřevěné

Jejich název vyplývá z materiálu, ze kterého bývaly v dřívějších časech vyrobeny. Dnes jsou některé stále dřevěné, ale jiné se díky lepší kvalitě zvuku vyrábějí z kovu.

Pikola je malá flétna, která má velmi vysoký a pronikavý zvuk.

Flétna je hudební nástroj vyrobený buď ze dřeva či z kovu. Flétna zobcová bývá dřevěná (dnes často plastová) a její zvuk jistě všichni znáte. Flétna příčná má něžný tón a nejčastěji ji uvidíte vyrobenou z kovu.

Hoboj má černou barvu, je podobný klarinetu. Do úst vkládá hráč tenký dvojitý plátek. Zvuk hoboje je spojován s představou hry pastýře ovcí.

Klarinet je hudební nástroj s velkým rozsahem tónů. Jeho tón je hebký. Je podobný hoboji, ale na rozdíl od hoboje vkládá hráč do úst tzv. „soudek“, což je konec nástroje s jedním plátkem.

Saxofon je vlastně druhem klarinetu. Jeho tělo je většinou zahnuté a je vyrobeno z lesklého kovu. Hraje se na něj nejčastěji v jazzové a taneční hudbě.

Fagot je z černého dřeva. Dovede zahrát velmi hluboké tóny, a proto se mu někdy říká „bručoun“.

příčná flétna

hoboj

klarinet

fagot

saxofon

pikola

2. žestové

Tyto hudební nástroje jsou vyrobeny z plechu. Plechu se dříve říkalo žest.

Lesní roh (horna) je zatočený a má sametový tón. Hraje se na něj v symfonickém a dechovém orchestru. Jeho zvuk můžeme slyšet i při honech na lesní zvěř a při mysliveckých slavnostech.

Trubka má ostrý a jasný zvuk. Trubek je více druhů (např. jazztrubka).

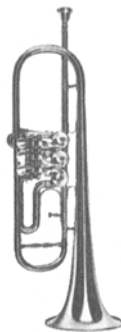
Křídlovka je podobná trubce, ale je o trochu větší a má méně ostrý zvuk. Hraje hlavně v dechových orchestrech.

Pozoun (trombón) je dechový nástroj, na který hráč tvoří výšku tónu přitahováním a odtahováním snížce. Hlas pozounu je většinou hluboký, sytý. Je nepostradatelný v symfonickém, dechovém i tanečním orchestru. Často je využíván v jazzové hudbě.

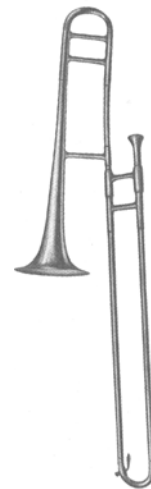
Tuba je veliký dechový nástroj, který hraje velmi hluboké tóny.

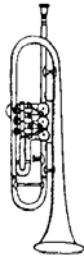
lesní roh

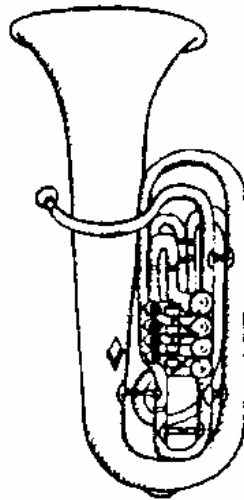
křídlovka

pozoun (trombón)

trubka

tuba

Bicí nástroje

Jak už jejich název napovídá, jsou to hudební nástroje, na které se všemožně cinká, bouchá. Je jich velké množství druhů.

Tympány se také nazývají kotle, protože jejich vzhled opravdu připomíná kotle, na nichž je napnutá blána. Moderní nástroje mají dole pedál, kterým lze měnit napětí blány, čímž se změní výška tónů.

Triangl je lesklý zahnutý drát ve tvaru trojúhelníku, na nějž se cinká kovovou tyčkou. Má jasný zvonivý zvuk.

Malý buben asi všichni dobře znají. Hraje se na něj paličkami. Malých bubnů je více druhů (např. vojenský, vířivý...). Liší se od sebe velikostí, tvarem, ozdobami. Všechny však mají nahoře koženou nebo umělou blánu, přes kterou jsou někdy napnuté kovové struny. Struny trochu chrastí a dodávají bubnu ostřejší zvuk.

Velký buben je opravdu veliký a má dunivý hluboký zvuk. Často jej můžete vidět v kapelách, které hrají populární hudbu. Neobejde se bez něj ani dechová kapela.

Činely jsou vyrobeny z kovu. Můžeme jim také říkat talíře, protože je svým tvarem připomínají. Jsou velké i malé. Čím je činel větší, tím vydává hlubší tón. Když o sebe bouchneme dvěma činely, ozve se výrazný břinkavý zvuk. Na činely se také hraje malým kovovým košťátkem nebo paličkou.

Xylofon je hudební nástroj složený z různě dlouhých dřevěných destiček, na které se hraje paličkami. Čím je dřívko kratší, tím vydává vyšší tón. Na xylofon můžeme zahrát melodii.

Zvony jsou různě dlouhé duté kovové tyče zavěšené na konstrukci. Když se do nich udeří kovovým kladívkem, vydají zvuk jako zvon.

Zvonková hra je podobná xylofonu. Destičky zvonkové hry jsou však vyrobeny z kovu a mají zvuk jako zvonečky. Novější nástroje mají i klaviaturu a hraje se na ně jako na klavír.

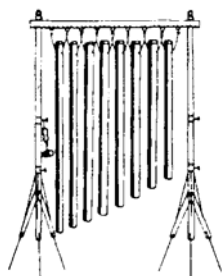
Celesta (čti čelesta) má jemný zvuk podobný zvonkové hře. Má klaviaturu. Pokud stiskneme klávesu, udeří kladívko do kovové destičky, která je umístěna na dřevěné skříňce.

tympány

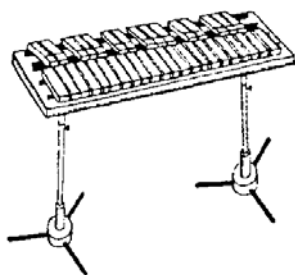
činely, malé bubny, velký buben

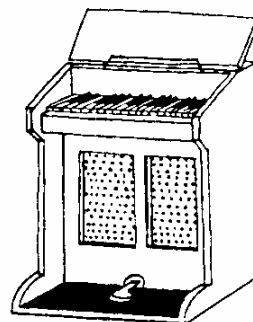
zvony

zvonková hra

xylofon

celesta

Strunné nástroje

Pro všechny strunné hudební nástroje je příznačné, že mají struny. Liší se však tím, jak se na ně hraje. Rozdělujeme je proto na tři skupiny. Na jedny se hraje tak, že se do struny udeří určitým druhem paličky či kladívka – ne rukou (klavír, piano, cimbál). U dalších se na strunu drnká (harfa, kytara, loutna). U poslední skupiny se na strunu hraje smyčcem (housle, viola, violoncello, kontrabas).

Klavír je klávesový strunný hudební nástroj. Často se mu říká „piano“. Velký klavír nazýváme křídlo. V koncertních sálech můžete vidět křídla koncertní, která jsou dlouhá

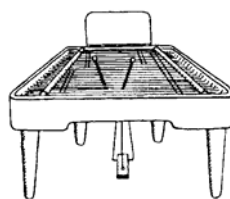
až 4 metry. Protože by se takový nástroj nikomu nevešel domů, bylo zkonstruováno pianino. Pianino má struny napnuté svisle, a proto je menší a má slabší zvuk.

Cimbál najdeme v orchestrech lidových nástrojů. Je to malý stolek, v němž jsou napnuté struny. Hraje se na ně různými druhy paliček.

Cembalo (čti čembalo) je podobné klavíru, má však dvě klaviatury. Klapka uvede do pohybu trsátko, které rozechvívá strunu. Někdy má cembalo pět, jindy sedm pedálů, jimiž lze měnit sílu a barvu zvuku.

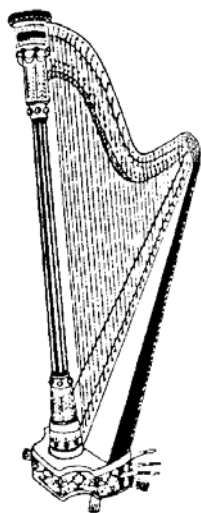
klavír

cimbál

Harfa je strunný nástroj, na který se drnká prstem. Má několik pedálů. Její zvuk je vznešený a krásný.

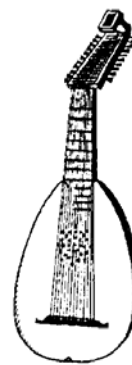
Kytara a loutna mají šest strun. Můžeme na ně drnkát prstem nebo hrát trsátkem.

harfa

kytara

loutna

Housle patří do skupiny smyčcových nástrojů. Mají čtyři struny a hraje se na ně smyčcem. Jejich zvuk je krásný, ale jemný, a proto jich bývá v orchestru více, aby byly dobře slyšet.

Violy vypadají vlastně jako větší housle. Mají ale jinak naladěné struny. Jejich zvuk je hlubší a zastřenější.

Violoncello se tvarem podobá velkým houslím. Má také čtyři struny, ale drží se mezi koleny. Má ještě hlubší zvuk než viola. Díky velikosti svého těla má zvuk výraznější.

Kontrabas je největší smyčcový nástroj. Lidově se mu říká *bas*. Má velmi hluboký tón, kterým umí hudbu výborně podkreslit (tvoří základ). Některé kontrabasy mají pátou strunu, aby mohly hrát ještě hlubší tóny.

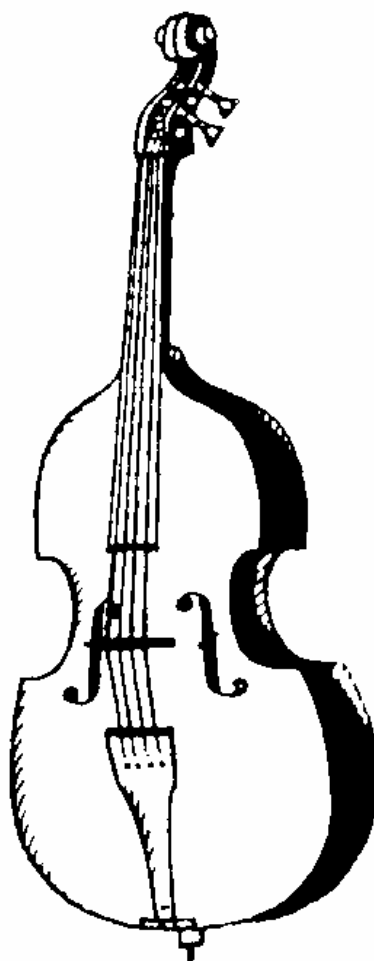
housel

viola

violoncello

kontrabas